

รายงานขอการประชุมสินค้าการ เกษตรและสหกรณ์ในตะวันออกไกล ครั้งที่ห้า (ปี ๒๕๐๘)

ณ เมือง สาธารณรัฐเกาหลี

๑ - ๒ - ๓ - ๔. นาม นามสกุล ที่ทำงาน ตำแหน่ง

(๑) นายจำเนียร สาระนาค	รองอธิบดีกรมสหกรณ์พาณิชย์และชนกิจ
(ปัจจุบัน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร)	หัวหน้าคณะผู้แทน
(๒) นายรัตน สุจริตกุล	เศรษฐกร เอก สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	ผู้แทน
(๓) นายเชิญ บำรุงวงศ์	หัวหน้ากองจัดตั้งและตรวจสหกรณ์ชนกิจ
กรมสหกรณ์พาณิชย์และชนกิจ	ผู้แทน
(๔) นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	หัวหน้ากองวิทยาและกฎหมายการคลัง
สำนักงานประมาณ	ผู้แทน
(๕) นายกังวาล เทพหัสดินทร์ ณ ออยุธยา	เศรษฐกร เอก สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจแห่งชาติ	ผู้แทน
(๖) นายประหยัด จันทรพวง	หัวหน้าแผนกสำรวจคนควา กองเศรษฐกิจ-
การเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร
(ปัจจุบัน หัวหน้ากองวิชาการ ธนาคารเพื่อการ
เกษตรและสหกรณ์การเกษตร)	ผู้แทน
(๗) นายชูศักดิ์ หิมะทองคำ	ผู้ช่วยผู้จัดการ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	ผู้แทน
(๘) นายเกลอรัศ แอด.วอลด์เกอร์	ที่ปรึกษาเศรษฐกิจการเกษตร ยูซอม กรุงเทพฯ	ที่ปรึกษา
(๙) นายเชน กัดยานมิตร	ผู้ช่วยหัวหน้าการเกษตร ยูซอม กรุงเทพฯ	ที่ปรึกษา

๕. ร่วมประชุมสินค้าการ เกษตรและสหกรณ์ในตะวันออกไกล ครั้งที่ห้า

๖. ณ เมือง สาธารณรัฐเกาหลี

๗. โดยเงินงบประมาณ สำนักงานประมาณ และเงินของยูซอม กับธนาคารกรุงเทพ จำกัด

๘. ตั้งแต่วันที่ ๑๐ ถึง ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๐๘

๙. รายละเอียดเกี่ยวกับการประชุมที่ควรรายงาน

ก. ความเป็นมา

ประเทศต่าง ๆ ในตะวันออกไกล โดยความช่วยเหลือของยูซอม ได้มีการประชุมสินค้าการ เกษตรและ
สหกรณ์ในตะวันออกไกล ทุกสองปี คือ ครั้งที่หนึ่ง ณ มินดา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ในปี ๒๕๔๕ ครั้งที่สอง
ณ โตเกียว ญี่ปุ่น ในปี ๒๕๐๑ ครั้งที่สาม ณ ไชงอัน สาธารณรัฐเวียดนาม ในปี ๒๕๐๓ ครั้งที่สี่ ณ ไทเป
สาธารณรัฐจีน ในปี ๒๕๐๕ และครั้งที่ห้า ณ เมือง สาธารณรัฐเกาหลี ในปี ๒๕๐๘ ประเทศที่ไทยส่งผู้แทน
เข้าประชุมได้แก่สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ประเทศไทย สาธารณรัฐเวียดนาม

กัมพูชา และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ผู้เข้าประชุมทั้งหมดมีจำนวนประมาณ ๒๐ - ๓๐ คน ระยะเวลาของการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ประมาณสองสัปดาห์ เนื้อเรื่องที่ประชุมมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตรและสหกรณ์ เช่น ระบบสินเชื่อการเกษตร การจัดหาทุนสำหรับสินเชื่อการเกษตร การสอบสวนพิจารณาและตรวจสอบตลอดจนเรียกเก็บเงินกู้ การถือครองที่ดินกับสินเชื่อการเกษตร การประสานงานสินเชื่อกับงานส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนงานจัดหาวัสดุการเกษตร และงานขายผลิตภัณฑ์การเกษตร โครงร่างของสหกรณ์ และการฝึกอบรมทางสหกรณ์และสินเชื่อการเกษตร เป็นต้น ในระหว่างการประชุมมีการเดินทางดูงานเกษตร สินเชื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ประมาณ ๔ วัน

รัฐบาลของประเทศเจ้าภาพออกค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมและการเดินทางดูงาน ส่วนค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปกลับ ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าเช่าที่พักของผู้แทนจากต่างประเทศ รัฐบาลของประเทศนั้น ๆ หรือชุมชนประจำประเทศนั้น ๆ เป็นผู้ออก

ในการประชุมสินเชื่อการเกษตรและสหกรณ์ในวันออกไกล ครั้งที่ห้า มีคณะผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ ดังนี้ สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ประเทศไทย สาธารณรัฐเวียดนาม นอกจากนี้มีผู้สังเกตการณ์จากเกาะริวกีว และจากองค์การระหว่างประเทศ คือ Afro-Asian Rural Reconstruction Organization, Co-operative League of the U.S.A., Economic Commission for Asia and the Far East, Food and Agriculture Organization of the United Nations, International Co-operative Alliance, International Bank for Reconstruction and Development รวมผู้เข้าประชุมประมาณ ๓๐ คน

๒. สาระสำคัญของการประชุม

การประชุมมีข้อเสนอแนะที่เป็นสาระสำคัญ จำแนกได้เป็นสามส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตร ส่วนที่เกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร และส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาอบรมทางสหกรณ์ ดังจะกล่าวโดยสรุปต่อไปนี้

สินเชื่อการเกษตร

(๑) ในปัจจุบัน สินเชื่อทางสหกรณ์ยังมีน้อยมากในทุกประเทศทางตะวันออกไกล เว้นแต่ในญี่ปุ่นและสาธารณรัฐจีน ส่วนธนาคารของเอกชนโดยทั่วไปมิได้ดำเนินงานสินเชื่อการเกษตร เว้นแต่ธนาคารชนบทในฟิลิปปินส์ และธนาคารกรุงเทพ จำกัด ในประเทศไทย ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องมีสถาบันของรัฐบาลหรือสถาบันที่รัฐบาลอุดหนุนขึ้นดำเนินงานสินเชื่อการเกษตร เป็นหลัก

(๒) เงินทุนของสถาบันสินเชื่อการเกษตรของรัฐบาลนั้น นอกจากได้จากงบประมาณของรัฐบาลแล้ว ธนาคารกลางควรให้ความช่วยเหลือในส่วนของเงินทุนสำหรับให้กู้เงินระยะสั้น เพื่อการผลิตทางเกษตร โดยรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินการเกษตรจากสถาบันสินเชื่อการเกษตรด้วย

(๓) เนื่องจากเงินทุนของรัฐบาลคงไม่เพียงพอแก่ความต้องการ สถาบันสินเชื่อการเกษตรต้องชวนชาวบ้านรับฝากเงินเพื่อใช้เป็นทุนเพิ่มเติมอีกด้วย การส่งเสริมการฝากเงินนั้นควรเริ่มโดยให้ความสะดวกแก่เกษตรกร ในการฝากและถอนเงินโดยใช้วิธีที่ง่าย ให้ดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราสูงพอควร และในบางประเทศใช้วิธีประกันเงินฝากด้วย ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้แผนนโยบายการเงินของชาติ

(๔) ปัญหาใหญ่ประการหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นบ่อย ๆ ในภูมิภาคนี้คือ ถูกคาญเงินของธนาคารหรือสหกรณ์ได้รับความเสียหายเนื่องจากภัยธรรมชาติ ไม้อาจชำระหนี้เงินกู้ได้ และในเวลาเดียวกันจำเป็นต้องขอกู้เงินรายใหม่อีกเพื่อดำเนินงานเกษตรต่อไปด้วย ทั้งนี้ เป็นความยากลำบากแก่ธนาคารหรือสหกรณ์เป็นอย่างมาก เนื่องจากเรียกเก็บเงินกู้คืนยังไม่ได้ เพื่อแก้ไขเหตุถูกเงินดังกล่าว รัฐบาลพึงระดมทุนพิเศษขึ้นไว้ ซึ่งอาจใช้ให้กู้ยืมแก่ธนาคารหรือสหกรณ์เพื่อสามารถให้กู้เงินแก่เกษตรกรตามปกติสำหรับการผลิตในฤดูใหม่ได้ ในระหว่างที่ยังต้องเรียกเก็บเงินกู้คืนอยู่

(๕) การให้กู้เงินเพื่อการผลิตทางเกษตร พึงมีการแนะนำวิชาการเกษตรควบคู่ไปด้วย แต่ในแทบทุกประเทศในปัจจุบัน บริการส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาลยังมีไม่เพียงพอ ฉะนั้น ธนาคารหรือสหกรณ์ที่ให้กู้เงินทางเกษตรพึงพยายามจัดให้นักเกษตรตามสมควร เพื่อดำเนินงานดังกล่าวนี้โดยร่วมมือกับบริการส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล

(๖) การให้กู้เงินเพื่อการผลิตทางเกษตรนั้น นอกจากพึงมีการแนะนำวิชาการเกษตรแล้ว ยังต้องประสานกับงานจัดหาวัสดุการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีเงินกู้ในการผลิตโดยได้ผลดีและค่าใช้จ่ายต่ำลง ทั้งต้องประสานกับงานขายผลิตผลการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีกำไรและชำระหนี้เงินกู้โดยสะดวกด้วย ในประเทศที่การสหกรณ์ก้าวหน้าในภูมิภาคนี้ คือ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐจีน และสาธารณรัฐเกาหลี งานสินเชื่อ งานจัดหาวัสดุการเกษตร และงานขายผลิตผลการเกษตร ทั้งสามด้านนี้รวมอยู่ในสหกรณ์เดียวกันซึ่งทำหน้าที่หลายอย่าง ในประเทศอื่น ๆ ในระยะแรก สถาบันที่ให้กู้เงินทางเกษตร อาจต้องประสานงานกับวิสาหกิจ เอกชนหรือองค์การของรัฐบาล

(๗) ที่ประชุมเห็นชอบในการที่ควรให้เกษตรกรผู้รับผิดชอบร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อสะดวกแก่การเรียกเก็บเงินกู้ ขนาดของกลุ่มพึงเป็นไปตามที่สถาบันผู้ให้กู้พิจารณาเห็นสมควร

สหกรณ์การเกษตร

(๑) ที่ประชุมเห็นว่า สหกรณ์ระดับท้องถิ่นควรเป็นสหกรณ์ซึ่งทำหน้าที่หลายอย่าง (multi-purpose co-operatives) เพื่อเป็นทางพัฒนาการสหกรณ์ได้รวดเร็วขึ้น สหกรณ์ดังกล่าวพึงมีขนาดเพียงพอที่จะจ้างเจ้าหน้าที่ดำเนินงานของตนเองตามสมควรและประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ด้วย ทั้งต้องมีการศึกษาอบรมบรรดาสมาชิกให้ร่วมมือกับสหกรณ์อย่างดีตั้งแต่แรกเป็นต้นมา และต้องมีกลุ่มภายในไว้เพื่อบรรดาสมาชิกได้ขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์อยู่เสมอ (โปรดดูความเห็นท้ายรายงานนี้ประกอบ)

(๒) พึงจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ในระดับชาติขึ้นเพื่อสนับสนุนและประสานงานของบรรดาสหกรณ์ในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งในคานส่งเสริม และคานธุรกิจ

(๓) พึงส่งเสริมการค้าของสหกรณ์ระหว่างประเทศอย่างเต็มที่ และองค์การของสหกรณ์ระหว่างประเทศ พึงสนับสนุนกิจการดังกล่าวไว้ให้ก้าวหน้าขึ้น

(๔) แม้สหกรณ์จะต้องอาศัยทุนดำเนินงานจากรัฐบาลหรือสถาบันของรัฐบาลเป็นหลักก็ตาม แต่สหกรณ์ต้องชวนชวนอย่างถึงขนาดเพื่อเพิ่มทุนในสหกรณ์ขึ้นเองอีกทางหนึ่งด้วย ดังจะกล่าวในข้อต่อไป

(๕) สหกรณ์ควรใช้วิธีให้สมาชิกถือและชำระค่าหุ้นในสหกรณ์ในอัตราร้อยละห้าของเงินกู้ทุกคราวที่กู้เงิน

(๖) เพื่อที่สหกรณ์จะอยู่ในฐานะรับฝากเงินสำหรับใช้เงินทุนเพิ่มเติมได้ สหกรณ์จะต้องปรับปรุงให้มีฐานะการเงินมั่นคง ในการนี้ จำเป็นต้องควบสหกรณ์ขนาดเล็กเข้าด้วยกันเพื่อให้มีการจัดการและฐานะการเงินดีขึ้น ฉะนั้น จำเป็นที่รัฐบาลจะตรากฎหมายอนุญาตให้สหกรณ์ควบเข้ากันเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่กว่าเดิม ทั้งต้องจัดตรวจและนำให้ดำเนินงานควบเข้ากันโดยถูกต้องด้วย

(๗) สหกรณ์ไม่ควรเรียกดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราค่า อัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้เพื่อการผลิตควรเทียบเคียงตามความเป็นจริง (realistic) เพื่อให้มูลค่าดอกเบี้ยสำหรับเงินทุนที่สหกรณ์กู้มา ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เพื่อหนี้สูญ และมีส่วนเหลือสะสมเป็นเงินสำรองของสหกรณ์ตามสมควร ควรกล่าวไว้ด้วยว่า การที่สหกรณ์ช่วยให้เกษตรกรได้รับเงินกู้ยืมอย่างเพียงพอและทันเวลานั้น เป็นปัจจัยที่เกษตรกรคำนึงถึงเป็นสำคัญกว่าอัตราดอกเบี้ยซึ่งหากจะเพิ่มขึ้นอีกบ้าง

(๘) สหกรณ์ไม่พึงใหญ่เงินแก่เกษตรกรซึ่งผลิตได้เพียงแค่มากินหรือไม่พอกิน ไม่อาจชำระหนี้เงินกู้ได้ ทั้งนี้เพราะงานสินเชื่อการ เกษตรไม่ใช่งานสงเคราะห์หรือบรรเทาทุกข์ รัฐบาลควรจัดกองทุนพิเศษสำหรับให้เงินแก่เกษตรกร เช่นนี้และใช้โครงการพิเศษให้ตรงแก่กรณี เช่น การปฏิรูปที่ดิน และการจัดสหกรณ์นิคมหรือนิคมอื่น ๆ เพื่ออพยพเกษตรกรซึ่งไม่มีที่ดินเพียงพอไปทำการ เกษตรในเนื้อที่ซึ่งโคขนาดเศรษฐกิจ เป็นต้น

การศึกษาอบรมและมีกิจกรรมทางสหกรณ์

ที่ประชุมเห็นว่า งานศึกษาอบรมและมีกิจกรรมทางสหกรณ์เป็นงานที่กว้างขวางและมีค่าใช้จ่ายมาก นอกจาก รัฐบาลจะดำเนินการนั้นแล้ว จำเป็นต้องมืองค์การของสหกรณ์เองร่วมมือดำเนินการนี้ด้วย และควรมีกฎหมายบัญญัติให้สหกรณ์จัดสรรส่วนหนึ่งของกำไรสุทธิเป็นค่าบำรุงองค์การดังกล่าวเพื่อใช้ดำเนินการนี้

เรื่องอื่น ๆ

ตามหนังสือกระทรวงเกษตรที่ กษ.๐๒๐๔/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เพื่อตั้งคณะผู้แทนไทยไปร่วมในการประชุมครั้งที่ห้า กระทรวงเกษตรไคซีแจงด้วยว่า ในการประชุมครั้งที่ห้า ที่ประชุมจะพิจารณาถึงการจัดประชุมครั้งที่หกในปี ๒๕๑๐ ด้วย โดยที่ยังมีอีกสองประเทศซึ่งยังไม่เคยรับเป็นเจ้าภาพจัดประชุมเรื่องนี้ คือ ประเทศไทย และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย หากสาธารณรัฐอินโดนีเซียไม่สามารถรับเป็นเจ้าภาพจัดประชุมครั้งที่หกได้ ก็เป็นการสมควรที่ประเทศไทยจะรับเป็นเจ้าภาพ จึงขอเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณารับหลักการให้ประเทศไทยรับเป็นเจ้าภาพจัดประชุมครั้งที่หกในกรุงเทพฯ ในปี ๒๕๑๐ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึงกระทรวงเกษตร ที่ สร.๐๕๐๑/๓๓๕๓ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๐๔ แจ้งว่าคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบและรับหลักการตามที่กระทรวงเกษตร เสนอ

ในการประชุมสินเชื่อการ เกษตรและสหกรณ์ในตะวันออกไกล ครั้งที่ห้า ณ เซบูล สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ไม่ได้ออกมติเห็นชอบเขาประชุม คณะผู้แทนไทยจึงเสนอต่อที่ประชุมว่ารัฐบาลไทยรับเป็นเจ้าภาพจัดประชุมครั้งที่หก ณ กรุงเทพฯ ในปี ๒๕๑๐ ที่ประชุมได้ลงมติรับรอง (Resolution No. II)

ข้อคิดเห็นของคณะผู้แทน

ในส่วนที่เกี่ยวกับสินเชื่อการ เกษตร ขอเสนอ ดังนี้

(๑) รัฐบาลได้จัดตั้งธนาคาร เพื่อการ เกษตรและสหกรณ์การ เกษตรขึ้น รับโอนกิจการของธนาคารเพื่อการสหกรณ์เดิมมาดำเนินการ ตั้งแต่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ ในเวลานี้ธนาคารได้จัดตั้งสาขาขึ้นใน ๑๕ จังหวัด ดำเนินงานให้สินเชื่อแก่เกษตรกรในท้องที่โดยตรง และจะจัดตั้งสาขาขึ้นต่อไปอีกปีละ ๑๐ จังหวัด

(๒) ขอเสนอแนะของการประชุมที่ว่า ธนาคารกลางควรให้ความช่วยเหลือในส่วนเงินทุนสำหรับให้กู้เงินระยะสั้นเพื่อการผลิตทางเกษตร โดยรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินการเกษตรจากสถาบันสินเชื่อการเกษตรควายนั้น ทราบว่าในเวลาไม่นานธนาคารแห่งประเทศไทยกำลังพิจารณากฎหมายและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินการเกษตรอยู่ เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความช่วยเหลือในด้านนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากทั้งแก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับธนาคารพาณิชย์ที่ให้กู้เงินทางเกษตร ในการขยายสินเชื่อเพื่อการผลิตทางเกษตรให้กว้างขวางออกไป

(๓) สาขาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้พยายามให้ความสะดวกแก่เกษตรกรและบุคคลอื่น ๆ ในท้องที่ชนบทในการฝากเงินและถอนเงินโดยใช้บริการเค็ตอนที่ออกไปในท้องที่ชนบทเป็นคราว ๆ

(๔) ในเรื่องการแนะนำวิชาเกษตรควบคู่ไปกับการให้กู้เงินนั้น ธนาคารได้ฝึกอบรมพนักงานสินเชื่อให้รวมมือกับพนักงานส่งเสริมการเกษตรของกระทรวงเกษตร เพื่อรับคำแนะนำจากหน่วยส่งเสริมการเกษตรออกไปชี้แจงแก่ลูกค้าอยู่ นอกจากนี้ธนาคารได้เริ่มทดลองร่วมมือกับบริษัท International Minerals and Chemicals Corporation (ซึ่งมาดำเนินงานในประเทศไทย) ในเรื่องการส่งเสริมแนะนำให้ลูกค้าของธนาคารใช้ปุ๋ยในนาข้าวโดยวิธีที่ควย

(๕) ส่วนขอเสนอแนะที่ว่า สถาบันที่ให้กู้เงินทางเกษตรควรประสานงานกับวิสาหกิจเอกชนหรือองค์การของรัฐบาลในการจัดหาวัสดุการเกษตรและการขายผลผลิตการเกษตรของลูกค้าควายนั้น ในการประสานงานเรื่องนี้ ธนาคารต้องระมัดระวังในเบื้องต้น อย่างน้อยสองประการ คือ (ก) การให้กู้เงินแก่เกษตรกรจะต้องเป็นไปตามข้อบังคับ ระเบียบ และวิธีดำเนินการของธนาคารโดยเฉพาะเท่านั้น วิสาหกิจที่เข้าประสานงานในด้านการจัดหาวัสดุการเกษตรและการขายวัสดุการเกษตร จะก้าวภายในด้านการให้กู้เงินไม่ได้ (ข) ธนาคารจะต้องเลือกร่วมมือเฉพาะกับวิสาหกิจที่พอมั่นใจได้ว่าจะดำเนินงานเพื่ออำนวยประโยชน์แก่เกษตรกรโดยได้ผลเท่านั้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร ขอเสนอ ดังนี้

รับรองกันทั่วไปว่าควรส่งเสริมสหกรณ์ซึ่งทำหน้าที่หลายอย่าง (multi-purpose co-operatives) เพราะการเชื่อมงานสินเชื่อ งานจัดหาวัสดุการเกษตร และงานขายผลผลิตการเกษตร ไว้ในสหกรณ์เดียวกัน จะทำให้สหกรณ์สามารถอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรได้โดยบริบูรณ์และมีประสิทธิภาพดีกว่าสหกรณ์ที่ทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่การจัดสหกรณ์แบบนี้ขอที่ต่องระมัดระวังอยู่ กล่าวโดยสรุป ดังต่อไปนี้

(๑) ในเอเชีย มีเพียงสองประเทศที่สหกรณ์แบบนี้สำเร็จอย่างยิ่ง คือ ญี่ปุ่น และไต้หวัน (ในไต้หวันเรียกสหกรณ์แบบนี้ว่าสมาคมเกษตรกร) สหกรณ์เหล่านี้ดำเนินงานสินเชื่อของตนเอง แ่งงานอื่น ๆ คือการจัดหาวัสดุการเกษตร และการขายผลผลิตการเกษตรนั้น สหกรณ์รับมอบจากรัฐบาล ทำหน้าที่เพียงเป็นตัวแทนของรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ สหกรณ์โคคาธรรมเนียมนีในงานสองด้านนี้โดยไม่เสียการขาดทุนเลย ในประเทศอื่น ๆ ไม่มีมาตรการอย่างเดียวกัน การจัดสหกรณ์แบบนี้จึงยากมาก อนึ่ง ชาวญี่ปุ่นและชาวไต้หวันเป็นนักธุรกิจการค้าโดยสายเลือด ทั้งกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์เหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นเวลานาน และสหกรณ์มีระบบการบัญชีและการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน ถนนหนทางและการขนส่งในชนบทก็สะดวก ติดต่อกับ

สหกรณ์ไค่งาย ตลอดจนเกษตรกรมีความต้องการวัสดุการเกษตรและผลิตภัณฑ์สูง ฯลฯ เหล่านี้เป็นส่วนประกอบให้สหกรณ์ดังกล่าวบรรลุความสำเร็จ ในประเทศอื่น เช่น ฟิลิปปีนส์ ไค่งายเสริมสหกรณ์ซึ่งทำหน้าที่หลายอย่างเมื่อประมาณ ๑๒ ปีมาแล้ว โดยให้ทำงานทั้งสามด้านพร้อมกัน แต่การฝึกอบรมและการจัดการไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทั้งไม่มีมาตรการของรัฐบาลอย่างเกี่ยวกับใบปุ๋ยและไค่วัน สหกรณ์แบบนี้จึงล้มจมในเวลาประมาณ ๕ ปี

(๒) อันตรายที่สำคัญมีอยู่ในประการที่ว่า เมื่อรวมงานทั้งสามด้านไว้ในสหกรณ์เดียวกันตั้งแต่แรก ย่อมยากแก่การจัดการ เป็นอันมาก และการฝึกอบรมกับความรู้ความชำนาญของกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ตลอดจนของพนักงานสหกรณ์ผู้ควบคุมยังไม่มีเพียงพอในระยะแรก ทั้งสหกรณ์ยังไม่มีโอกาสได้สะสมเงินทุนของสหกรณ์เองพอสมควร บรรดาสมาชิกและกรรมการยังไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของสหกรณ์ สหกรณ์จึงอาจเพื่องพลาตั้งแต่ในระยะแรก

(๓) เพื่อป้องกันอันตรายดังกล่าว การจัดสหกรณ์แบบนี้ ในระยะแรกควรตั้งสหกรณ์ขนาดปานกลาง เช่น มีสมาชิกขนาด ๓๐๐ คน และให้ดำเนินงานสินเชื่อเพียงอย่างเดียวก่อน และให้ขยายรับสมาชิกในเมื่อ ๆ มาเป็น ๖๐๐ คน หรือกว่านั้น ทั้งนี้ เพื่อสหกรณ์จากเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ไค่ตามสมควร และมีเวลาเพียงพอฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และกรรมการของสหกรณ์ให้สามารถดำเนินงานของสหกรณ์ไค่ถูกต้อง ทั้งสมาชิกได้มีโอกาสสะสมทุนในสหกรณ์ของตนถึงขนาดอันสมควร (ซื้อหุ้นในสหกรณ์ทุกคราวที่ไค่เงิน) เมื่อสหกรณ์ไค่ดำเนินงานสินเชื่อมากด้วยความมั่นคง มีเจ้าหน้าที่เพียงพอ และมีประสิทธิภาพไค่ตามสมควรแล้ว จึงเพิ่มงานจัดหาวัสดุการเกษตรหรืองานขายผลิตภัณฑ์การเกษตรขึ้นตามที่เหมาะสมแก่ความต้องการของสมาชิกส่วนรวม ยิ่งกว่านั้น สำหรับด้านจัดหาวัสดุการเกษตรหรืองานขายผลิตภัณฑ์การเกษตร สหกรณ์ควรดำเนินงานในฐานะ เป็นตัวแทนของสมาชิกเท่านั้น เพื่อป้องกันมิให้สหกรณ์ขาดทุน

(๔) สหกรณ์ซึ่งดำเนินงานหลายอย่าง มีรายการเงินจำนวนมาก ต้องมีการตรวจสอบถี่ถ้วน และมีระบบบัญชีที่ดี ทั้งนี้ ย่อมต้องการการฝึกอบรมในทางบัญชีอย่างหนักแน่นด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาอบรมทางสหกรณ์นั้น ในเวลานี้ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติกำลังพิจารณาจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์ขึ้นเป็นองค์การของขบวนการสหกรณ์เอง เพื่อทำหน้าที่ให้การศึกษาและการฝึกอบรมทางสหกรณ์เพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่งนอกจากที่ทางราชการไค่ดำเนินการอยู่แล้ว อนึ่ง ตามร่างกฎหมายสหกรณ์ฉบับใหม่ซึ่งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติไค่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการกฤษฎีกาไค่พิจารณาแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นชอบให้หมั้นทบบัญญัติรับรองสันนิบาตสหกรณ์ดังกล่าวไว้ ตลอดจนให้หมั้นทบบัญญัติให้สหกรณ์ทั้งหลายจัดสรรกำไรสุทธิส่วนหนึ่งเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์เป็นรายปี เพื่อสันนิบาตสหกรณ์ไค่ดำเนินงานไค่กว้างขวางตามสมควรต่อไปด้วย

โดยที่งานสินเชื่อการเกษตรในประเทศต่าง ๆ ทางตะวันออกไกล มีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้น และต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตามฐานะทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวขึ้น คณะผู้แทนของประเทศที่เข้าประชุมจึงเห็นพ้องกันว่าจำเป็นต้องจะมีการประชุมครั้งต่อไปอีก เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสิทธิภาพ และความคิดเห็น

ของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ ซึ่งจะ เป็นทางให้สามารถแก้ปัญหาใหม่ ๆ และเปลี่ยนแปลงการดำเนินงาน
ได้ถูกต้องและเหมาะสมแก่การขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยเพิ่งเริ่มงาน
สินเชื่อกาไรเกษตรขึ้น ย่อมจะได้รับประโยชน์จากการประชุมเช่นนี้ตามสมควร จึงควรเป็นเจ้าภาพจัดประชุม
ครั้งที่หก ณ กรุงเทพฯ ในเดือนธันวาคม ๒๕๑๐ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้รับหลักการไว้แล้ว

จรูญ ฟ้าโกล

(นายจำเนียร สาระนาค)

หัวหน้าคณะผู้แทนไทย

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๐